

Rezime uvodnog predavanja 25. jubilarnog Okruglog stola o darovitosti

Izazovi osnovama shvatanja darovitosti i obrazovanja talenata

Prof. dr Roland Person
Univerzitetu u Jenčepingu, Švedska

Dok se ideja o tome da je neko izuzetan od davnina shvatala u najpozitivnijem mogućem smislu, modernije poimanje darovitosti i talenta je uglavnom američko i ima svoje korene u Američkim Državama iz perioda hladnog rata sedamdesetih godina prošlog veka. Od tada američka nauka i literatura dominira istraživanjem i praksom kada su u pitanju darovitost i talenat. Iako se istraživanja sada sprovode na globalnom nivou, iz istih razloga zbog kojih su prvobitno i započela u Sjedinjenim Američkim Državama, ona ili prate, ili su potpuno zasnovana na američkim teorijama, modelima, praksama, i što je još više iznenađujuće, na američkim vrednostima, bez obzira na očigledne kulturne razlike koje postoje van američkih granica. Međutim, sa pojavom ogromnih baza podataka u okviru kojih se mogu vršiti kompjuterske analize u traganju za obrascima i trendovima, bihejvioralne genetike, epigenetike, stalnih otkrića evolucijskih istraživanja – a svi su nastali u prirodnim naukama nakon što je utemeljeno američko obrazovanje darovitih – došlo se do toga da su u velikoj meri, ako ne i potpuno, osnove na kojima počivaju aktuelna istraživanja o darovitima, u stvari manjkave, ako ne i u potpunosti naučno upitne. Ma koliko mi želeli da podržimo darovite pojedince na svaki mogući način, malo je onih koji uzimaju u obzir da je darovitost u svetu evolucione dinamike zapravo disfunkcionalna. Naučnici, praktičari i politički lideri su svi ostali neinformisani, ili su čak ostali neosetljivi za posledice najnovijih nalaza disciplina koje nisu pedagogija i psihologija. Ovo uvodno izlaganje baviće pojedinim ovakvim nalazima koji neupitno dovode u pitanje obrazovanje darovitih, ali i prevashodno američko razumevanje o tome kako se darovitost i talenat definišu. Sveprisutna ambicija svetske ekonomije da uloži svaki mogući napor da zauzda i kontroliše talenat širom sveta i stavi ga u službu ekonomskog rasta je nemoguća i imala malu ili čak nikakvo uporište u objektivnim empirijskim istraživanjima.